

HOOFDSTUK 8

EN LEID ONS NIET IN VERZOEKING

STELT GOD ONS OP DE PROEF?

Het woord ‘verzoeking’ wordt in het Nederlands niet zo vaak meer gebruikt. We kennen nog de uitdrukking ‘wat een verzoeking’, waarmee je aangeeft dat iets wat je overkomt heel zwaar is. We kennen het ook uit het bekende bijbelverhaal over de ‘verzoeking in de woestijn’ – in dat verhaal wordt Jezus door de duivel in de woestijn op de proef gesteld. Het Griekse woord voor ‘verzoeking’ is *peirasmos*. In moderne vertalingen wordt dat vaak met ‘beproeving’ vertaald. Zo zullen we de bede in dit hoofdstuk ook lezen: we vragen God of hij ons niet in beproeving wil brengen.

En dat brengt ons direct bij de moeilijke vraag die deze gebedsregel oproept: brengt God ons mensen expres in moeilijke situaties? Die gedachte doet denken aan oude wandtegeltjes waarop ‘kracht naar kruis’ staat – elk mens zal ellende meemaken, maar God geeft mensen nooit meer ellende dan ze kunnen dragen. De gedachte dat goed en kwaad van God afkomstig zijn en dat God je er wel doorheen trekt, kan troostrijk zijn. Als je iets ergs meemaakt en je weet dat God je daarin vasthoudt, kun je je daardoor geborgen weten in het grotere geheel van Gods liefde. Maar in de geschiedenis is de gedachte dat God achter alles zit wat ons mensen overkomt, vaak gebruikt als een goedkoop middel om mensen stil te krijgen. Geen wonder dat die uitleg niet zo populair meer is tegenwoordig.

Degenen die er niet mee uit de voeten kunnen, zijn in goed gezelschap. In december 2017 zei Paus Franciscus in een interview met de Franse televisie dat de vertaling van deze regel uit het Onzevader aangepast moet worden. In plaats van ‘breng ons niet in beproeving’ zou volgens hem vertaald moeten worden ‘laat ons in een beproeving niet vallen’, of ‘laat ons niet ten onder gaan in een beproeving’. Want, zo zei de paus: ‘Ik ben degene die valt. Het is niet God die me een beproeving in duwt om daarna te zien hoe ik gevallen ben. Dat doet een vader niet. Een vader helpt je door je meteen weer omhoog te trekken. Het is Satan die ons in beproeving brengt.’ De pauselijke vertaalkritiek haalde wereldwijd de media.

Veel van de gebedsregels uit het Onzevader confronteren je met je eigen beeld van God. Wie denk jij dat hij is? Hoe denk jij dat hij God wil zijn voor

mensen? Ook deze regel doet dat weer. Test God ons af en toe uit? Wat vragen we precies als we bidden ‘breng ons niet in beproeving’? Laten we onze eigen voorstelling van God in dit geval even parkeren, en eerst proberen een beter beeld te krijgen van wat in het Onzevader met ‘beproeving’ bedoeld wordt en wat de rol van God daarbij is, en aan het slot kijken wat deze bede voor ons betekent.

‘Peirasmos’: verleiding, aanvechting en test

Er zitten verschillende aspecten in het Griekse woord *peirasmos*. Als iets aantrekkelijk is, maar tegelijk het risico in zich bergt dat je verkeerde dingen gaat doen, noemen we dat in het Nederlands een verleiding. *Peirasmos* kan ‘verleiding’ betekenen. Dat zie je bijvoorbeeld in 1 Timoteüs 6:9: ‘Wie rijk wil worden, staat bloot aan verleiding [*peirasmos*, NBV].’

Als iemand een ander expres in een situatie brengt waarin hij of zij gemakkelijk een verkeerde keuze kan maken, dan wordt zo iemand op de proef gesteld, of getest. Ook dat heet een *peirasmos*. Een bijbels voorbeeld vinden we in Matteüs 16:1: ‘De farizeeën en de sadduceeën kwamen hem op de proef stellen [*peirazô*, het werkwoord dat bij *peirasmos* hoort] met de vraag hun een teken uit de hemel te tonen’ (NBV).

Je zou *peirasmos* ook kunnen vertalen met ‘aanvechting’. We gebruiken dat woord om het inwendige proces te beschrijven dat je doormaakt in een situatie van verleiding of beproeving – een aanvechting is een moeilijk weerstaanbare neiging om de verkeerde keuze te maken. De drie betekenissen liggen in elkaars verlengde, en hoeven niet als tegenstellingen gezien te worden, maar in een bijbelvertaling moet je wel kiezen.

Je kunt *peirasmos* in het Onzevader uitleggen als ‘verleiding’: ‘breng ons niet in verleiding’. Concreet kun je dan denken aan situaties waarin de verleiding groot is om iets te doen wat niet goed is, om te zondigen. De vroegere rooms-katholieke versie van deze regel van het Onzevader luidde: ‘leid ons niet in bekoring’ (een ander woord voor verleiding), en wordt uitgelegd als ‘laat ons niet in zonde vervallen’.

We zullen verderop zien dat het woord *peirasmos* in het Nieuwe Testament meestal gebruikt wordt voor een situatie waarin mensen moeilijkheden ervaren (op allerlei manieren, onder andere door verleidingen) en waarin hun geloof onder druk komt te staan. Ons woord ‘beproeving’ dekt de lading in die gevallen het beste. Daarom wordt tegenwoordig ook vaak voor ‘beproeving’ gekozen in de vertaling van het Onzevader. Maar dan worden

we ook direct geconfronteerd met de vraag: is het God zelf die ons mensen aan zo'n test onderwerpt?

God stelt gelovigen op de proef

In de Bijbel kom je teksten tegen waarin God mensen op de proef stelt. Hij doet iets waarmee hij wil uittesten hoe stevig de trouw of het geloof van mensen is. Een bekend voorbeeld vinden we in Genesis 22. Na heel veel jaren wachten hebben Abraham en Sara eindelijk een zoon gekregen. En zegt God in Genesis 22:2 tegen Abraham: 'Roep Isaak, je enige zoon, van wie je zo veel houdt. Ga met hem naar het gebied bij de berg Moria. En offer hem daar op de plek die ik je zal noemen.' Als lezer weten we vanuit vers 1 al wat Gods bedoeling is: testen hoe groot Abrahams vertrouwen op God is. Maar Abraham weet dat niet, en toch is hij gehoorzaam. Hij treft voorbereidingen om zijn enige zoon aan God terug te geven. Uiteindelijk voorkomt God dat het daadwerkelijk gebeurt. Het is een even mooi als huiveringwekkend verhaal. Wat voor ons doel vooral belangrijk is, is dat we zien dat deze test géén poging is om Abraham van zijn geloof af te brengen, integendeel. Het is een test om hem te laten schitteren in zijn trouw aan God.

Een vergelijkbare geschiedenis van het op de proef stellen van vertrouwen op God vinden we in Exodus 16. God zorgt daar voor zijn volk door het voedsel te geven, we zagen het al in het hoofdstuk over de broodbede. De test die God hier doet, is de mensen de opdracht geven niet meer te verzamelen dan ze nodig hebben voor één dag. Immers, de volgende dag zal hij weer eten geven. Een aantal mensen vertrouwt God toch niet genoeg, en verzamelt ook eten voor de volgende dag. Het patroon is vergelijkbaar met dat in het verhaal van Abraham: God vraagt iets van mensen wat moeilijk is, met een positieve bedoeling.

Nog een voorbeeld. In Deuteronomium 13:2-5 wordt voorspeld dat er profeten gaan komen die tegen de Israëlieten zeggen dat ze andere goden dan God moeten gaan vereren. Ook dat, zo zegt Mozes, is een test van God: 'Luister niet naar profeten die zeggen dat je andere goden moet vereren! Ook al doet zo'n profeet een wonder, en ook al komen zijn voorspellingen uit. De Heer, jullie God, stuurt die profeten naar jullie toe. Zo wil hij te weten komen of jullie echt van hem houden, met je hele hart. Jullie moeten alleen voor de Heer eerbied hebben, jullie moeten alleen hem dienen.'

In deze oudtestamentische voorbeelden is het God zelf die mensen op de proef stelt. Voor ons als lezers is van meet af aan duidelijk dat het om een test gaat. Maar de hoofdpersonen uit de verhalen wisten het niet. Zou-

den ze het wel geweten hebben, dan was het ongetwijfeld gemakkelijker geweest om te slagen. Nu overkomt het ze min of meer. Toch kun je op basis van deze verhalen niet zeggen dat alles wat je overkomt, een test van God is. Het zijn verhalen over heel specifieke situaties waarin God een duidelijk doel heeft met de test: hij wil dat zijn mensen duidelijk laten zien dat ze bij hem horen.

Toch is de 'beproeving' in het Onzevader van een andere orde dan deze voorbeelden. Want het is duidelijk dat in het Onzevader met 'beproeving' iets negatiefs, iets slechts bedoeld wordt. Het voorbeeld van Job is een goede brug tussen Oude en Nieuwe Testament. Job krijgt in het Oude Testament de ultieme test van trouw aan God. Het is daar Satan die de test uitvoert – die wil Job ontmaskeren als een mooi-weer-gelovige. Dat past bij wat er in het Nieuwe Testament bedoeld wordt met 'beproeving'. Maar vanuit God gezien past Jobs beproeving bij de andere voorbeelden: hij verwacht dat Job juist zal schitteren door zijn trouw. Beproeving in het Onzevader gaat om situaties waarin geprobeerd wordt je af te brengen van wat het geloof van je vraagt, en die situaties wil je graag vermijden. We zullen nu inzoomen op wat beproeving precies is bij de vroege christenen, voordat we de vraag beantwoorden wie nu eigenlijk verantwoordelijk is voor het testen van de mensen.

Beproeving in het Nieuwe Testament

In het Nieuwe Testament komen we het woord 'beproeving' een flink aantal keer tegen als aanduiding voor de tegenslagen en verdrukking die de eerste christenen door moesten maken. Er is sprake van vervolgingen van christenen, ze worden onder druk gezet om hun geloof af te zweren. En de schrijvers van het Nieuwe Testament willen de gelovigen een hart onder de riem steken, zodat ze volhouden en de moed niet opgeven. Een goed voorbeeld van de aankondiging van verdrukking zien we in Matteüs 5:11-12:

¹¹Het echte geluk is voor jullie. Jullie zullen het moeilijk hebben omdat je bij mij hoort. Misschien schelden de mensen je uit, of willen ze je gevangennemen. Misschien vertellen ze allerlei leugens over je. ¹²Als dat gebeurt, moet je blij zijn en vrolijk. Want jullie krijgen een grote beloning in de hemel. De profeten van vroeger werden net zo slecht behandeld als jullie nu.

Jezus zelf kondigt al aan dat de gelovigen het moeilijk zullen hebben en spooft de mensen aan om ook dan vol te houden.

We moeten ons realiseren dat veel van de boeken van het Nieuwe Testament in een tijd van christenvervolging ontstaan zijn. Het christelijk geloof ontstond als een nieuwe loot aan de stam van het jodendom, en kreeg al snel een eigen status. Omdat de christenen over het koninkrijk van God spraken, en over een messias, een nieuwe koning, liepen ze het gevaar om als politieke rebellen gezien te worden. Daarnaast leefden ze soms anders dan hun omgeving. In hun oorspronkelijke Joodse omgeving gingen ze al snel anders om met de wetten. In de brieven van Paulus lezen we over conflicten tussen Joodse en niet-Joodse christenen die daarover gaan. Oorspronkelijk hielden de christenen zich aan de voorschriften van de Joodse wet, maar al snel kwamen er ook niet-Joodse christenen, en ging men anders tegen de wet aankijken. Maar ook in een Grieks-Romeinse omgeving vielen christenen op, omdat ze niet meer mee wilden doen aan de keizercultus. Dat werd gezien als een ernstige belediging van het gezag. In de tijd dat het christendom ontstond, tussen circa 30-130 na Christus, waren er dus allerlei redenen waarom christenen vervolgd, gevangengezet en soms zelfs gedood werden.

In die tijd werden de boeken van het Nieuwe Testament geschreven. Een van de belangrijke vragen die daarin aan de orde móést komen was: met Jezus Christus is toch Gods nieuwe wereld begonnen; hoe kan het dan dat juist wij die geloven dat hij de messias is, zoveel ellende mee moeten maken? Je komt diverse antwoorden tegen. Zo lezen we in de brief van Jakobus, hoofdstuk 1:2-4:

²Vrienden, als jullie het heel moeilijk hebben, dan moeten jullie blij zijn. ³Want door die moeilijkheden wordt jullie geloof getest, en leren jullie om vol te houden. Dat weten jullie toch? ⁴En door steeds vol te houden, zullen jullie als christenen volmaakt worden. Dan zullen jullie alles goed doen, en geen fouten meer maken.

En in de eerste brief van Petrus, hoofdstuk 4:12-13, lezen we:

¹²Vrienden, wees niet verbaasd dat jullie als christenen moeten lijden. Wat er met jullie gebeurt, is niet vreemd. Het is een test voor jullie geloof. ¹³Wees blij als je lijdt, want Christus heeft ook moeten lijden. Door het lijden horen jullie bij hem. En op de dag dat hij met hemelse macht op aarde terugkeert, zullen jullie juichen van blijdschap.

Niet iedereen hield het vol. Voor sommige gelovigen was de druk van buiten te groot; zij konden de beproevingen niet aan. In de gelijkenis van de zaaier voorspelt Jezus dit al: 'Andere mensen lijken op het zaad dat valt op harde grond vol stenen. Die mensen zijn blij als ze het nieuws horen. Maar dat duurt niet lang. Ze houden het niet vol. Zodra ze het moeilijk krijgen, geven ze het op' (Lucas 8:13). Ongetwijfeld heeft het feit dat sommige van hun mede-gelovigen het niet volhielden voor veel twijfel gezorgd bij de eerste christenen. Dat verklaart waarom er in het Nieuwe Testament veel aandacht is voor deze beproevingen.

We weten nu waar 'beproevingen' in het Nieuwe Testament over gaan. Maar de vraag is nog niet beantwoord wie achter de beproevingen zit. Is dat God, net als in de oudtestamentische voorbeelden die we in de vorige paragraaf zagen? Voor het antwoord op deze vraag moeten we ons opnieuw verdiepen in het idee van Gods nieuwe wereld, dat zo'n centrale rol speelt in het denken van de vroege christenen.

Beproevingen komen niet van God

We hebben gezien dat de tijd in drieën werd ingedeeld: de 'oude' wereld, voordat Gods nieuwe wereld aanbrak, de 'nieuwe' wereld, waarin alles anders zal zijn (Gods koninkrijk), en de tijd ertussenin, waarin de nieuwe wereld al begonnen is, maar de oude ook nog bestaat. In die tussentijd leven de christenen. De eerste christenen dachten dat de definitieve doorbraak van Gods nieuwe wereld al snel zou komen. En net als sommige Joden die in zo'n omkeer geloofden, verwachtten de christenen dat de kwade machten zich daar heftig tegen zouden verzetten en zouden proberen God en iedereen die bij hem hoorde te verslaan. Ze geloofden ook dat dat nooit zou lukken, maar wel dat de gelovigen er veel last van zouden hebben.

De kwade machten zouden de gelovigen onder druk zetten en proberen ze van het geloof weg te leiden. Mensen zouden gaan ervaren dat ze in moeilijke situaties terecht kwamen juist vanwege hun geloof en daar alleen uit kwamen als ze tegen God zouden kiezen. Zo wilden de kwade machten zorgen dat mensen dingen zouden doen die niet pasten bij hun geloof, die niet pasten bij Gods nieuwe wereld. Kiezen voor de makkelijke weg, kiezen voor macht of rijkdom, in plaats van de moeilijke weg. Dat ze in het Nieuwe Testament geen aanvallen maar beproevingen worden genoemd, heeft met het gelovige perspectief van de teksten te maken: voor gelovigen is zo'n aanval een test – houd je vol of niet?

In het boek Openbaring – geschreven als bemoediging voor vervolgte christenen – lezen we een duidelijk voorbeeld van wat bedoeld is met ‘beproeving’, en wie er achter die beproeving zit: ‘Jullie zullen het moeilijk krijgen, maar daar moeten jullie niet bang voor zijn. De duivel zal sommigen van jullie in de gevangenis laten opsluiten. Zo zal hij proberen jullie van je geloof af te brengen [Grieks: *peirazô*, ‘op de proef stellen’]. In de gevangenis zullen jullie tien dagen lang lijden. Maar als jullie tot aan je dood in mij blijven geloven, beloon ik jullie met het eeuwige leven’ (Openbaring 2:10).

Een ander voorbeeld waar duidelijk uit blijkt wie de test uitvoert, vinden we in Lucas 22:31-32, waar Jezus tegen Petrus zegt: ‘Pas op, Simon! Satan staat klaar om het jullie moeilijk te maken. Dan zal duidelijk worden wie van jullie trouw aan mij is en wie niet. Maar ik heb gebeden dat jouw geloof sterk genoeg zal zijn, Simon. Eerst zul je mij in de steek laten, maar daarna zul je mij weer dienen. Dan moet jij de andere leerlingen gaan helpen.’ Het is niet God maar de duivel die klaarstaat om Petrus van de goede weg af te trekken – en het gaat erom of zijn geloof sterk genoeg zal zijn of niet.

In sommige bijbelteksten gaat het over een laatste grote aanval van de boze machten, vlak voordat Gods nieuwe wereld definitief aanbreekt. Je zou het de laatste grote beproeving van de mensen kunnen noemen. We zien het bijvoorbeeld in Openbaring 3:10-11, waar woorden van Jezus geciteerd worden: ‘Omdat u trouw bent gebleven aan mijn gebod om stand te houden, zal ik u ook trouw zijn wanneer binnenkort de tijd van de beproeving aanbreekt, als heel de aarde en de mensen die er leven op de proef worden gesteld. Ik kom spoedig. Houd vast aan wat u hebt (...)’ (NBV).

Iets vergelijkbaars zien we in 1 Petrus 1:5-7: ‘Omdat we geloven, beschermt God ons met zijn kracht. En als het einde van de wereld komt, zal hij ons zeker redden. Wees dus blij, ook al hebben jullie het nu een korte tijd heel moeilijk. Met die moeilijkheden wordt jullie geloof getest. Net zoals goud wordt getest in vuur. En jullie geloof is veel belangrijker dan goud! Want door je geloof ontvang je hemelse eer en rijkdom als Jezus Christus terugkomt.’

Sommige uitleggers denken dat ‘breng ons niet in beproeving’ vooral over deze laatste, grote beproeving gaat. Anderen denken dat het gaat om allerlei soorten moeilijke situaties die we kunnen meemaken en die ons geloof aan het wankelen kunnen brengen. Eigenlijk komt het ook hier neer op de vraag die we al vaak gesteld hebben in dit boek: is het Onzevader een gebed over het nu, of over het straks? Het beste antwoord is steeds: allebei.

Twee perspectieven

We hebben nu gezien waar het om gaat bij *peirasmos*: de moeilijkheden in het leven die ervoor kunnen zorgen dat je niet meer doet wat het geloof van je vraagt. Dat je wat belangrijk is in Gods nieuwe wereld (zoals liefde voor God en voor elkaar, elkaar voorrang geven, er zijn voor andere gelovigen) opgeeft. Het komt erop aan of je volhoudt. Dat is gemakkelijker gezegd dan gedaan. Als je in je leven moeilijkheden ervaart vanwege je geloof, als het gemakkelijker is om de weg van God achter je te laten, wat doe je dan?

In het Nieuwe Testament kom je verschillende visies hierop tegen. De eerste reactie is: het komt aan op karakter. Je kunt God nooit verwijten dat hij jou in een lastige situatie heeft gebracht. Jij zelf bent ervoor verantwoordelijk dat je de test doorstaat. Je leest dit bijvoorbeeld in Jakobus 1:13-14: ‘Stel dat je verleid wordt om iets verkeers te doen. Zeg dan nooit: “God probeert mij te laten zondigen.” Want God zal nooit iemand verleiden om te zondigen, en God kan zelf ook nooit verleid worden om iets verkeers te doen. Nee, als je verleid wordt om slechte dingen te doen, komt dat altijd door je eigen slechte verlangens. Want daar luister je graag naar.’

Deze reactie is best hard – het lijkt helemaal op jezelf aan te komen. Andere teksten voelen meer als een aanmoediging, zoals 1 Korintiërs 10:11-13: ‘Wij leven nu in Gods nieuwe tijd. (...) Als je vindt dat je een sterk geloof hebt, moet je oppassen dat je geen verkeerde dingen doet. Satan zal zeker proberen jullie te laten zondigen, net zoals hij dat bij alle mensen probeert. Maar God is trouw. Hij zal jullie altijd helpen. En hij zal ervoor zorgen dat jullie het kunnen volhouden, en dat jullie geen verkeerde keuzes maken.’ God zelf is erbij, zegt Paulus, en geeft je echt de kans om de beproeving te doorstaan.

Je kunt beide teksten zien als twee kanten van dezelfde medaille: zonder een duidelijke keuze dat je er alles aan wilt doen om vol te houden, kom je er niet. Maar ook zonder Gods hulp kom je er niet!

Breng ons niet in beproeving

We keren terug naar de bede uit het Onzevader. We hebben gezien dat in de tijd van het Nieuwe Testament bij *peirasmos* aan een situatie gedacht werd waarin een gelovige door toedoen van kwade machten in moeilijkheden gebracht werd. In een beproeving komt het aan op volhouden, of anders gezegd, blijven kiezen voor God. Nu vragen we in het gebed aan God of hij ons niet in zo’n situatie terecht wil laten komen. Wat heeft God dan precies te maken met die beproevingen?

Eigenlijk is het een typisch moderne vraag aan de Bijbel! De tekst zegt: 'breng ons *niet* in beproeving', en wij vragen: is het dan God die ons in beproeving brengt? We hebben gezien dat het volgens de eerste christenen de kwade machten zijn die proberen de christenen onderuit te halen met beproevingen. Het is dus niet God die dat doet. Maar het gebed suggereert wel dat God in staat is ons te behoeden voor zulke beproevingen. God is de controle niet kwijt, ook niet over het kwaad, over de kwade machten. Uiteindelijk bepaalt hij wat er gebeurt in de wereld – zo zegt het gebed – dus ook of jij al dan niet in een situatie van beproeving terechtkomt.

Het is precies als in het verhaal van de verzoeking in de woestijn (Matteüs 4:1-11): het is de Geest van God die Jezus naar de woestijn brengt, maar het is de duivel die Jezus op de proef stelt en hem wil laten zondigen. Hij wil Jezus stenen in brood laten veranderen, God laten uitdagen en hem voor zichzelf laten knielen. Het is de ultieme test voor Jezus: blijft hij in de moeilijkheden op God vertrouwen, of geeft hij zich gewonnen?

Om zulke tests gaat het in de bede van het Onzevader: beproevingen die je als mens niet gemakkelijk kunt doorstaan. In Getsemane zegt Jezus tegen zijn leerlingen (die net in slaap zijn gevallen terwijl Jezus ze uitdrukkelijk vroeg wakker te blijven en voor hem te waken): 'Bid dat jullie niet in beproeving komen; de geest is wel gewillig, maar het lichaam is zwak' (Matteüs 26:41, NBV). Deze woorden, bijna dezelfde als in het Onzevader, willen zeggen: vraag God of hij ervoor wil zorgen dat jullie niet in een situatie komen waarin het erom gaat spannen. De kans is namelijk groot dat je het niet zult volhouden.

Net als in het Oude Testament is beproeving in het Nieuwe Testament uiteindelijk iets waarmee je als gelovige kunt schitteren, als je volhoudt. Maar er is wel een groot verschil: het zijn kwade machten die de beproeving uitvoeren, en dat maakt een beproeving tot iets slechts wat je kan overkomen. Gelovigen staan bloot aan beproevingen, die de gedaante aannemen van verleidingen, van ellende en vervolging, van aanvechting. Wanneer het erop aankomt, vraagt het geloof je te kiezen voor God en tegen de kwade machten, en zo te blijven leven dat je laat zien dat je bij Gods nieuwe wereld hoort. En in het Onzevader vraag je God: bescherm mij alstublieft, en zorg dat ik niet in zo'n keuzesituatie terechtkom.

Reflectie

Het is misschien een opluchting dat het Onzevader niet suggereert dat God ons op de proef stelt; God is niet de reden dat we moeilijkheden ervaren in ons leven. Daarin heeft de paus dus gelijk: het zijn de kwade machten die

ons op de proef stellen. Dat is misschien een wat lastige manier van spreken voor ons moderne mensen. Beleven wij het vroegchristelijke wereldbeeld mee? Hoe kijken wij aan tegen het idee van kwade machten die ons bedreigen en van het geloof willen afbrengen?

Onze situatie is heel anders dan die van de eerste christenen, en ons wereldbeeld ook. Maar de boodschap van het koninkrijk, Gods nieuwe wereld, doet ook op ons een beroep. De dingen waar Gods nieuwe wereld voor staat (liefde in plaats van uitsluiting, recht in plaats van onrecht, delen in plaats van verrijking) staan voor een groot deel haaks op de werkelijkheid zoals alle mensen en ook wij die vaak ervaren. De meesten van ons hebben niet te maken met vervolging of onderdrukking om ons geloof. Maar toch kan het ook voor ons moeilijk zijn om nu al te leven als mensen die horen bij de nieuwe wereld. Want 'meegaan' is veel makkelijker dan ergens tegen ingaan. Onrecht laten bestaan ('omdat ik er in m'n eentje toch niets tegen kan doen') is veel makkelijker dan te bedenken wat je wél kunt doen. We bidden of God ons wil behoeden voor situaties waarin we onze trouw aan hem opgeven. En eigenlijk nodigt die bede ons uit om met elkaar na te denken over wat trouw aan God en aan de nieuwe wereld betekent, ook in onze tijd. Welke confrontaties brengt dat met zich mee, welke dilemma's? En hoe kunnen wij ervoor zorgen dat we God in dat alles trouw blijven?

De paus stelde voor om deze regel uit het Onzevader anders te vertalen, iets als: 'laat ons in een beproeving niet vallen'. Het is aantrekkelijk, want zoals de paus al zei: we ervaren allemaal beproevingen en verleidingen in ons leven, die komen toch wel. Is het niet veel logischer om God te vragen of we in zo'n beproeving staande mogen blijven, dan te vragen of hij ons niet in beproeving wil brengen?

Het is goed te begrijpen dat de paus dit wil. Maar het zit net anders. We zagen al dat het gebed helemaal niet wil suggereren dat God zelf de mensen op de proef stelt. Bovendien kun je eigenlijk het Grieks van het Onzevader niet zo vertalen als de paus wil. Er staat simpelweg: 'Breng ons niet in beproeving.' Maar wat zeg je tegen God als je deze regel bidt? In elk geval erken je dat het soms heel moeilijk is om te blijven geloven. Omdat je God vraagt om je niet aan dat soort momenten bloot te stellen, geef je ook aan dat je gelooft dat hij dat kan. Je geeft aan dat je bij hem hoort, en zijn hulp nodig hebt. Zonder de tekst anders te vertalen, zit je daarmee toch dicht bij wat de paus zegt.

Het betekent helaas niet dat wij altijd gespaard blijven voor beproevingen. Dat wisten de schrijvers van het Nieuwe Testament maar al te goed.

We lezen in 1 Korintiërs 10: God zal ons helpen om vol te houden als wij het moeilijk hebben. God heeft de wereld niet bedoeld als een plaats waar slechtheid, ellende, ziekte en dood heersen. Hij wil ons redden van het kwaad. Dat zal nog extra duidelijk worden in de volgende regel in het Onzevader.